

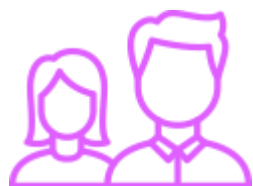
**VODIČ ZA STUDENTE: KAKO RAZVIJATI KARIJERU
U VREMENU KRIZE I
NEIZVESNOSTI?**

**SA VAMA RAZGOVARA
MILENA MILIĆEVIĆ
KONSULTANTKINJA
I PREDUZETNICA
PETAK 8. MAJ U 13:00**

**Odgovori na
vaša dodatna pitanja.**

U nastavku možete pronaći:

Odgovore na dodatna pitanja učesnika vebinara 8. maja

Učenje o načinu razmišljanja da razvijete karijeru i pronađete posao

Resurse koji će vam pomoći oko opštih tema za razvoj karijere, ali i nekoliko određenih studentskih programa

Savete kako da ostanete motivisani i upotrebljavate tehnologiju u svoju korist

Krenimo od opštih pitanja:

Studentsko pitanje: Koji je vaš predlog: Gde da se zaposlimo, da imamo nekih prihoda dok idemo na fakultet? Da li je bolje neki onlajn posao (i koji) ili nešto drugo? Hvala!

Milena: Izbor posla kada ste student zavisi od toga koliko vam je hitno da dođete do posla i koliko je neophodno da imate redovna sopstvena primanja dok ste student. Veća je verovatnoća da ako ste na samom početku karijere možete raditi dostavu hrane i robe, nego se baviti programerskim poslom ili marketingom.

Barijera za vaš ulazak na tržište rada je uslovljena time koliko iskusan kandidat treba poslodavcu: sa dostavom hrane možete početi gotovo istog trenutka kada ste primljeni (nisu potrebne višenedeljne obuke). Sa druge strane, da biste postali u potpunosti deo tima u IT industriji poslodavac će vas uvoditi u posao postepeno uz dodatne resurse, mentore, a biće potrebno i da imate određena predznanja (da niste potpuni početnik). Odlična stvar kod poslova u IT-u je da gradite svoj portfolio tako što učite kroz praksu, nova znanja koja usvajate i rešavate određene probleme.

Svi smo bili na početku i pravi poslodavac će umeti da prepozna odgovarajućeg kandidata na osnovu ličnosti i spremnosti da napreduje, a ne samo na osnovu trenutnih kvalifikacija.

Navodim neke od sajtova za traženje posla u IT industriji u brošuri koju možete preuzeti nakon CzRK vebinara. Svakako bi vredelo i da pogledate sajtove studentskih zadruga kao i sajtove Poslonaut i Uradi-Zaradi gde su dostupni honorarni poslovi i part-time poslovi pogodni za studente: <https://poslonaut.rs/> <https://uradi-zaradi.rs/>

Studentsko pitanje: *Kako ostati fokusiran i istrajan u cilju? Uskladiti fakultet i posao?*

Kako zadržati motivaciju za učenje i za samounapređivanje?

Milena: U vašem pitanju je primetno da treba postaviti granicu između različitih konteksta koji se prepliću. Fokusiranost i istrajnost u cilju znači da radite na kratkoročnim, svakodnevnim zadacima kao i da vodite računa da postanete bliži dugoročnom cilju. Isto važi i za usklađivanje posla i fakulteta: potrebno je da usaglasite vaše različite uloge koje zahtevaju vaše vreme i energiju. I to najčešće svakodnevno.

Mene često ova izreka nasmeje ali i podseti kako motivacija deluje: „Motivacija je kao tuširanje. Ne traje dugo, pa je zato potrebno upražnjavati je svaki dan.“

Potrebno je da jačate svoju disciplinu i da verujete da mnogo toga zavisi od vas samih umesto od spoljnih faktora: sreće, drugih ljudi, okruženja. Takođe, neophodno je da zapisujete svoje obaveze svakodnevno i da odredite vreme u toku dana kada ćete se njima baviti. Dosta znači ako grupišete slične zadatke u isto doba dana: bavite se pozivima i mejlovima u određenom periodu, učite 60-90 minuta fokusirano (uz prikladne pauze). Treba da „lovite sebe“ kada ne uradite ono što ste obećali sebi zato što treba da razumete zašto je do toga došlo i da naredni put budete revnosniji. Naravno, važno je da budete blagi prema sebi i da idete svakog dana postepeno napred.

Imajte na umu da previše toga isplaniramo za jedan dan, a potcenjujemo šta se može učiniti za godinu dana ili 5 godina. Ja postajem sebi bolji saveznik tako što na početku dana odredim koje su 3 ključne stvari koje treba da završim. Tako povećavam verovatnoću za uspeh i da ću na kraju dana biti zadovoljna postignutim.

Studentsko pitanje: Kakvu samoinicijativnost i nastup treba da imamo u potrazi za prvim poslom?

I koje su alternativne mreže za pretragu poslova?

Koje su kvalifikacije danas potrebne da bi bili zapaženi kao jedinstveni na tržištu rada?

Milena: Svakako, inicijativa potkrepljena vašim iskustvom, kvalitetom i radnim navikama biće vam od pomoći u potrazi za prvim poslom. Kao i nadalje u karijeri. Bitno je da određene stvari već umete da obavite u poslu i da pokažete spremnost na učenje. Poslodavci cene ako umete da radite u timu, ali i da preuzimate odgovornost sami; znači im da ste prijatni u komunikaciji, odgovorni i revnosni. Potkrepite u razgovoru sa poslodavcem ili u propratnoj dokumentaciji da imate takve osobine: možete navesti primere za takva dosadašnja ponašanja u studentskim organizacijama, istraživačkim projektima na fakultetu, ranijim svakodnevnim situacijama, i sl.

Pored ovih osobina jedinstvenost ćete dodatno izgraditi kroz portfolio koji gradite: bilo da su u pitanju programerski projekti za određenog klijenta, *open-source* projekti gde pomažete IT zajednici ili marketinške kampanje koje ste sprovedi, blog koji pišete... Računaju se i volonterski projekti, od studentskih aktivnosti, do humanitarnih akcija, pomaganja zajednici bilo da ste čistili parkove i reke, ili pomagali deci i starijim sugrađanima. Vreme koje ste uložili da pokrenete nešto svoje dosta govori o vama.

Kao akademski građani posebno treba da ispitajte u šta verujete i za šta želite da se zauzmete: šta vam je važno u vašem komšiluku, okruženju, fakultetu, gradu? Takva dostignuća možete posle i primeniti kada se prijavljujete za redovan posao.

Mreže za poslove sam navela u prethodno pomenutoj brošuri.

Studentsko pitanje: *Koje strategije biste preporučili za uspešno oslobađanje od stresa?*

Milena: U brošuri sam izdvojila nekoliko alata odnosno add-on opcija na društvenim mrežama koje možete instalirati da provedete vreme na mrežama sa više fokusa: da vam određene stavke ne odvlače pažnju dok pokušavate da završite to zbog čega ste pristupili mrežama.

Pored toga važno je da naučite da razumete svoje emocije – krenite od postavljanja pitanja: npr. Kako ste osećam? Šta mi je potrebno sada? Na čemu treba da radim?

Dosta će vam značiti bavljenje sportom, vežbe za fokus (uključujući i *mindfulness* tehnike, meditaciju i/ili hipnoterapiju), boravak u prirodi. Tu su i aktivnosti koje vas stavljaju u stanje „toka“ (zanesenosti i zaokupljenosti) kao što su čitanje, ples, vežbanje, pisanje, slikanje, inženjerske popravke (istražite pojam na engleskom *tinkering*), kuvanje, baštovanstvo ili slični hobiji koje volite.

Pogedajte stil života profesionalnih sportista koji postižu vrhunski učenik iznova i iznova – mnogima od njih se ponosimo jer su iz Srbije. Sigurno neke od njihovih saveta možete primeniti i kod sebe na svoj život, karijeru i odnose sa drugima. Dosta će vam značiti.

Živećete uz znatno manje stresa i ako spavate i jedete kvalitetno, negujete harmonične veze sa porodicom, prijateljima i partnerom / partnerkom. Takođe, ne izlažite se nepotrebnim rizicima, smanjite verovatnoću da vas stres pronađe.

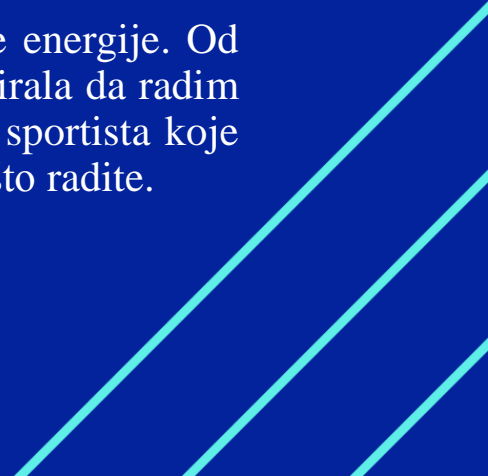

Studentsko pitanje: Kako postići što produktivniji rad od kuće?

Milena: Ovom temom sam se dosta bavila u organizovanju svog posla pošto neko vreme radim od kuće i sa par međunarodnih timova na daljinu. Takođe, moj konsultantski posao je do nedavno podrazumevao i česta putovanja, rad iz hotelskih soba i smeštaja kao i u kancelarijama različitih timova.

Za mene su tri stvari bile presudne da bih ostala produktivna i bila zadovoljna rezultatom:

- da odredim sebi jasno raspored obaveza i to uvek napismeno jer me moj rukopis podstiče da ostanem dosledna i disciplinovana toj satnici i planovima koliko je moguće.
  - da moj prostor za rad bude uredan i da radim u potpunoj tišini ili uz minimum prekidanja. Za mene multitasking ne funkcioniše i trudim se da radim na jednoj stvari pojedinačno.
  - da primetim kada mi je potrebna pauza, predah, osveženje, promena aktivnosti, obrok, dodatno aktiviranje energije. Od mene bi bilo nemoguće čuti rečenicu: „Ništa nisam jela čitav dan, a toliko sam puno radila.“ Sebe sam trenirala da radim dobro isključivo ako sam pripremljena. Iscrpljenost nas ne čini produktivnim. Setimo se tehnika vrhunskih sportista koje sam pomenula u pitanju na prethodnom slajdu: pripremite se da budete uspešni, efikasni i zadovoljni u tome što radite.
-

Studentsko pitanje: Kako da se organizujem da samostalno krenem i istrajem u učenju stranog jezika?

Milena: Dosta će vam pomoći odgovori na prethodna pitanja na slajdovima oko organizacije vremena i motivacije. Takođe, bitno je da se upoznate i sa nekim od tehnika za učenje jezika koje funkcionišu za vas: možda dobro pamтите vizuelno pa treba da koristite slike predmeta ili nazive pojmova na kartici. Ili će biti delotvornije da slušate sadržaj što više na tom jeziku, ili da sami nešto napišete, odglumite. Možete da vežbate kako da se izrazite u određenim situacijama: u kupovini, kad pišete mejl, čestitate prijatelju...

Autor Gardner govori o višestrukim inteligencijama (7 vrsta) tako da vam neke od njih mogu značiti kad poboljšavate svoja znanja stranog jezika. Ako vas više zanima kako nam um pomaže da učimo bolje, pronađite knjigu Revolucija u učenju.

Sigurno će vam koristiti i ako tokom svakog dana odvojite 15-20 minuta za kratke aktivnosti (pored časova koje imate nekoliko puta nedeljno). Komuniciranje na stranom jeziku treba da vam postane svakodnevna navika. Aplikacije kao što su Duolingo i Anki dosta pomažu.

Pogledajte i sajtove kulturnih centara čiji član možete postati ili čiju međunarodnu mrežu sadržaja možete iskoristiti da slušate, čitate i razmišljate na tom jeziku: <http://www.beograd.rs/lat/beoinfo/33353-strani-kulturni-centri/> Ovi centri se nalaze i u drugim gradovima osim Beograda, a mnogo toga je dostupno i onlajn i na njihovim centralnim sajtovima.

Prelazimo na sektorska pitanja vezana za određene studijske programe:

Studentsko pitanje: Da li će trenutna situacija i u kojoj meri uticati na nevladin sektor, specifično na finansiranje projekata, samim tim i potencijalno zaposlenje novih ljudi, po vašem mišljenju?

Milena: Trenutna situacija je zahvatila sve oblasti poslovanja pa je takav slučaj i sa nevladinim sektorom. Primetno je da se menjaju fokusi donatora, a neki projektni konkursi koji su raspisani tokom poslednjih 8 nedelja ukazuju kakvi će se projekti podržavati ubuduće.

U skladu sa potrebama zdravstvenog sektora podstiče se finansiranje inovacija u toj oblasti kao i u oblastima bezbednosti, novih modela poslovanja (rada od kuće, digitalizacije, automatizacije i unapređenja lanca vrednosti).

Aktivnosti donatora i međunarodnih razvojnih agencija u pojedinačnim zemljama vas mogu usmeriti, ali i regionalne i globalne inicijative koje su se dešavale u prethodnom periodu.

Dobar pokazatelj projektnih konkursa jesu dva nedavna globalna hakatona #GlobalHack i EUvsVirus gde sam učestvovala kao mentor.

Nakon ovih hakatona očekuju nas i Matchathoni kojima se možete pridružiti:

od 14-15. maja:

<https://www.facebook.com/events/1131069747255884/>

od 22-25. maja <https://www.euvsvirus.org/>

Naša neprofitna organizacija INAT centar je ugostila i organizatore hakatona EUvsVirus tokom prvog onlajn vebinara: <https://www.facebook.com/149370452193234/videos/608257346706375/>

Gorepomenuti resursi kao i ovi sajtovi će vam koristiti za karijeru (i buduće zaposlenje) u neprofitnom sektoru:

<https://www.gradjanske.org/>

<https://givingbalkans.org/>

<https://www.lonac.pro/>

Studentsko pitanje: *Koliko je kriza uticala na inženjere tehničkih struka?*

Milena: Živimo u vremenu Četvrte industrijske revolucije kada su podaci i tehnologija neophodni pokretači razvoja tako da generalno gledano jeste dobro biti sada inženjer. Naravno, bitno je u kakvom ste timu angažovani, na kakvim projektima radite, da li je kriza uticala na isplativost tih projekata i saradnju sa klijentima, kao i da li postoji mogućnost da dobijete otkaz tj. promenite kolektiv u bliskoj budućnosti.

Čak i kada se dogodi da programeri i programerke i inženjeri drugih profesija moraju prekinuti radni odnos zbog novih okolnosti, postoji dosta drugih kompanija koje imaju potrebu za stručnjacima tih profila.

Pored oglasa za posao koji su dostupni na različitim platformama vidimo da je IT zajednica na društvenim mrežama solidarna: ljudi će podeliti profil prijatelja ili kolega koji traže novi posao, preporučiti ih, povezati ih sa potencijalnim novim poslodavcima.

Trebalo bi takođe da ispratite kako će se prakse za inženjere odvijati u novom vremenu. Mnoge domaće kompanije nisu odmah zahtevale od zaposlenih povratak u kancelariju, dok za različite međunarodne *remote firme* timovi na daljinu jesu stvarnost više godina unazad.

Studentsko pitanje: *U kojim je oblastima primenjiva veština digitalne transformacije, a da te oblasti eventualno nisu od onih najčešće pominjanih (ono što sam ja čula, uglavnom je bio fokus na korporacijama bilo kog tipa, firmama koje se bave IT-em, kreativnim industrijama..)*

Milena: Da bismo odgovorili na ovo pitanje, dozvoljeno je da upotrebimo generalizaciju jer nas razvoj tehnologije i potrebe biznisa vode ka realnosti gde će „ubuduće sve kompanije postati digitalne – ako već nisu.“ Naime, i zdravstvenom sektoru i bankama i kritičnoj infrastrukturi i transportu jeste važna i nastaviće da bude važna primena tehnologije u službi korisnika i poslovanja.

Takođe, kriza nam je pokazala univerzalnost digitalne transformacije. Recimo, elektronska trgovina i automatizovane baze kupaca i dobar CRM jesu neophodni bilo da dostavljate hranu iz restorana, neophodne životne namirnice, knjige, ili dekorativni program za kuću. Pandemija je ubrzala digitalnu transformaciju i ta promena je neumitna.

Da saznate više kako digitalna transformacija utiče na firme u (do sada) tradicionalnim industrijama, na IT kompanije koje jesu pokretači ove transformacije svojim servisima, kao i na kreativne industrije preporučujem ove svoje autorske tekstove i predavanja:

<https://www.slideshare.net/milenamilicevic35/digitalna-transformacija-u-sektoru-usluga-i-turizma>

<https://www.facebook.com/konferencije/videos/915514262224607/>

<https://www.yumpu.com/xx/document/read/62763527/specijalno-izdanje-digitalna-transformacija-20/47>

Studentsko pitanje: *Kako uskladiti u obrazovni sistem najmodernije i najsavremenije poslovne vještine? Kako podstaći da se uključi što više praktičnog rada i što više analitičkog rješavanja problemskih zadataka u raznim situacijama, bez formalnosti?*

Kao što vidim problem je probiti se kroz tržište i zašto se više ne podstiče sloboda u kreativnosti i mašti da studenti sami pokušaju da osmisle o kakvoj bi karijeri sanjali.

Milena: Na ovo pitanje je najbolje razgovarati sa kolegama koji rade u formalnom sistemu obrazovanja zato što oni mogu odgovoriti šta čine pojedinačno da pripreme mlade ljude za poslove budućnosti i kako im pomažu u razvijanju poslovnih vještina, uzimajući u obzir kreativnost, analitičnost, kritično mišljenje i individualnost svakog učenika.

Pitanje obrazovanja je sistemsko, od nacionalnog značaja i neophodno je da postoji dublje razumevanje problema svih koji jesu zahvaćeni obrazovanjem (nastavni kadar, institucije, srodni sektori koji podržavaju obrazovanje, učenici, roditelji, tržište rada) kao i da postoji stalan sistem kontrole kvaliteta i unapređenja obrazovanja.

Britanski savet je kroz projekte Nove tehnologije u obrazovanju davao prostor izvanrednim učiteljima, nastavnicima i univerzitetskim profesorima iz čitavog regiona. Oni su delili primere dobre prakse iz svojih učionica: <https://www.britishcouncil.rs/en/new-technologies>

Takođe, Fondacija Živojin Mišić bira, podržava i nagrađuje Najbolje edukatore Srbije godinama: <https://zivojinmisic.rs/>

Od ovakvih primera treba krenuti kao i od škola koje neguju talente i suštinski ih podržavaju.

Krajnje je vreme da se usredsredimo na dobre stvari u obrazovanju i da ih multipliciramo, umesto da komentarišemo ono što ne funkcioniše, a nemamo nameru da popravljamo.

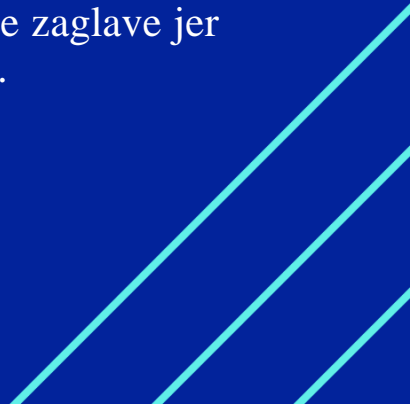
Studentsko pitanje: Pozdrav! Slušala sam prof. Džordana Pitersona i rekao je ko je završio književnost ima sposobnosti da Misli i Piše i da se svet otima za ljude koji su Artikulisani. To se poklapa sa ovim što ste sada rekli za društvene nauke. Da li imate sad, ovako, predlog gde takva osoba može da traži posao?

Gde naći posao sa diplomom srpskog jezika?

***Milena:** Ako ste student društvenih nauka, srpskog ili stranih jezika, verovatno su vam bliska istraživanja, pisanje, javni nastup – ukratko: komunikacija. Možete tražiti posao u različitim industrijama i u firmama gde su potrebni stručnjaci za komunikaciju unutar timova ili ka javnosti: recimo odnosi za javnošću u proizvodnoj kompaniji, banci, farmaceutskoj firmi, poznatom brendu.*

Imate mogućnosti rada u marketinškim agencijama, ili IT industriji na pozicijama kopirajtera (pisca), saradnika u prodaji, razvoju poslovanja, marketingu. Možda vas istraživački duh odvede u pisanje projekata, neprofitni sektor, akademsku karijeru, ili tzv. „siguran posao u školi.”

Svakako u nekom trenutku možete pokrenuti sopstveni posao, organizaciju, blog ili lični brend. Mogućnosti su beskrajne. Samo gledajte šire i trudite se da postignete željeni rezultat pokušavanjem i pogreškama. Ljudi se zaglave jer su pokušali da dođu do cilja jednom; a kad nije uspelo kako su hteli, odustanu da probaju na drugačiji način.

Nadam se da su vam ovi odgovorili koristili.
Hvala vam na pažnji.

- Ostanimo u kontaktu.
- Možete me pronaći
linkedin: MgmtMilena
fejsbuk: MgmtMilena

